
Anatom Andrej Shbat hledá ostatky Franze Flamina von Plankenheima

Anatom Andrej Shbat hledá ostatky šlechtice Franze Flamina von Plankenheima

Mgr. Andrej Shbat, PhD., z Anatomického ústavu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy se podílí na unikátním výzkumu mumii a kosterních pozůstatků z krypty pod kostelem sv. Vavřince v Chodově u Sokolova. Jak a kde výzkum probíhá? A co všechno se díky moderním metodám můžeme o našich předcích dozvědět?

Úkolem, který zástupci města Chodova zadali archeologům a lékařům, bylo najít mezi pohřbenými správce panství Chodova a zakladatele tamního kostela šlechtice Franze Flamina von Plankenheima, který žil na počátku 18. století, prozkoumat jeho pozůstatky prostřednictvím výpočetní tomografie (CT) a případně vytvořit 3D model jeho tváře. Výzkum vedou archeologové chebského muzea Michal Beránek a Markéta Janáková, kteří pro spolupráci oslovili právě Andreje Shbata. „Anatomický ústav 1. LF UK má ve výzkumu pozůstatků dávno zemřelých, poznání jejich fyziognomie a rekonstrukce jejich vzhledu dlouhou tradici, kterou představuje zejména práce antropologa profesora Vlčka a anatoma profesora Čiháka. V tradici antropologicko-lékařských výzkumů našeho ústavu pokračujeme s kolegy Ivem Klepáčkem a Alenou Kvasilovou,“ uvedl Andrej Shbat, který před několika lety spolu s archeology objevil ostatky šlechtičny Sidonie Šlikové v kryptě chrámu sv. Mikuláše a sv. Alžběty v Chebu. Ve spolupráci s kolegy z Anatomického ústavu 1. LF UK, odborníky z ČVUT a Kriminologického ústavu v Praze vytvořili 3D model její lebky, na jejímž základě byla zrekonstruována její pravděpodobná podoba.

Kromě zakladatele chodovského kostela v kryptě spočívají i ostatky dalších členů jeho rodiny, které je nutné po zásahu vandalů z dřívějších let identifikovat a znovu pietně uložit. Protože byly některé ostatky díky tamnímu větracímu systému přirozeně mumifikovány, Andrej Shbat doufá, že CT vyšetření, které několik mumií z krypty podstoupí v nejbližších dnech v Karlovarské nemocnici, zobrazí nejen tvrdé, ale i měkké tkáně. „Před dvěma lety jsme zkoumali mumii šestiletého

chlapce z roku 1887, která byla nalezena v kryptě ve Skalné u Františkových Lázní. CT vyšetření nám, sice scvrklé a zmenšené, ale zachovalé, orgány ukázalo," říká Andrej Shbat.

Průběh vyšetření mumií

Při vyzvednutí se tělo mumie zafixuje na podložku a překryje balicí folií, aby při převozu nedošlo k odloučení jeho částí. Takto zabalené absolvuje vyšetření výpočetní tomografií. CT zobrazení vnitřních orgánů u zemřelých vyžaduje volbu jiného módu než u živých. Kromě posouzení stavu vnitřních orgánů mohou lékaři ze snímků vyčíst traumatická i infekční onemocnění kosterního systému. Odborníci mohou zjistit například tuberkulózu, pokud se alespoň částečně zachová plicní tkáň, zjistit lze i případné cizí předměty, například šipky šípů nebo projektily.

Záměrem vědců je také odběr DNA vzorků. „Odebrali jsme vzorky z uložených starších dětí a dospělých jedinců. Vzhledem k předpokládané výrazné kontaminaci prostředí a ostatků za uplynulá léta jsme v kryptě odebrali vzorky zubů, kde je možnost kontaminace cizí DNA nejnižší. Zubní tkáň, díky své struktuře, uchovává DNA lépe než jiné, měkčí tkáně. Porovnáním DNA můžeme srovnávat a potvrdit příbuznost pohřbených v kryptě. Bonusem může být i porovnání DNA vzorků Plankenheimů s evropskou databankou DNA významných šlechtických rodů a případné zjištění žijících potomků," popisuje Andrej Shbat.

Mgr. Andrej Shbat, Ph.D., ukončil v Ústavu dějin lékařství a cizích jazyků na 1. LF UK postgraduální studium (Ph.D.) v oboru dějiny lékařství/paleopatologie. Od roku 2013 působí jako odborný asistent v Anatomickém ústavu 1. LF UK. Je členem České společnosti antropologické a Paleopathology Association. Za posledních pět let se zúčastnil archeologicko-antropologického výzkumu pohřebních prostor v klášterní kapli sv. Anny v Nové Říši (2012), krypty chrámu sv. Mikuláše a sv. Alžběty v Chebu (2014) a krypty ve Skalné u Chebu (2015).